Pust v Hrušici ni karneval v Riu

Hrušiški škoromati: Stara maska je predvsem dediščina prednikov in ne promocija občine

Dragica Jaksetič (?iskalnik=Dragica Jaksetič)
sob, 06.02.2016, 20:00

Ključne besede:

- (http://delosled.delo.si/?q=škoromat) škoromat (?iskalnik=škoromat),
- (http://delosled.delo.si/?q=Hrušica) Hrušica (?iskalnik=Hrušica),
- (http://delosled.delo.si/?q=kulturna dediščina) kulturna dediščina (?iskalnik=kulturna dediščina)

Danes je bila v Hrušici poberija. Od vrat do vrat so škoromati pobirali darove, s katerimi bi se živeči duhovom svojih prednikov radi odkupili za vse, kar so jim ti storili dobrega.

»Bistvo pusta namreč ni preganjanje zime. Naši predniki niso bili tako neumni, da ne bi vedeli, da za februarjem pride marec in za marcem april. Pozabili smo tudi, da za pusta ne kažemo obraza, duhovi umrlih so skrivnostni. Ni poslanstvo pusta razkazovanje ali biti lep. Ne bi smeli pozabiti teh starih izročil, še zlasti ne bi smele tega pozabiti izvirne, stare maske,« nam je izza lesenega obličja povedal **Danijel Cek**, hrušiški škoromat.

Ko žarijo papirnate rože

V Hrušici, vasi Podgrajskega podolja, kjer se brkinski fliš stika z apnencem Čičarije, je bilo tako, kot »mora« biti: sončno in mrzlo, da je veselje in norenje po vasi »ta pravo«, da papirnate rože na kapah žarijo in trakovi šuštijo.

Najprej muzikanti, za njimi poberina, pa črni veličastni škopit s kleščami, za njim škoromati s kapami, zvonci, v kožuhih. Škoromat s pepelom, cunjar, ti zeleni, brin, smreka, bršljan in še kateri, šišca in orna kulca (hišica in ralo na kolescih), cigan in ciganka, cingesar (ki popravlja marele), ta debj'u, louc ... Dvajset različnih likov, a nikdar ni vseh.

Kdo bo in kako bo organizirana vsakoletna škoromatija, določijo že na svetega Štefana. »Izvolimo in odločimo kapote, vodje,« pojasni Danijel Cek.

Kandidati za Unesco

Hrušiški škoromati so bili pobudniki vpisa škoromatov v register žive kulturne dediščine, nosilci te dediščine pa so še škoromati iz sosednjih vasi Javorje in Ritomeče iz občine Hrpelje - Kozina. Lani se jim je v registru pridružila tudi skupina škoromatov iz Podgrada. »Letos se bomo sestali in v sodelovanju s Slovenskim etnografskim muzejem poskusili sprožiti postopek za naslednjo stopnjo, razglasitev žive mojstrovine. Želja vseh škoromatov pa je, da bi se uvrstili na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine,« pojasnjuje Danijel Cek.

***

Kako so praznovali drugo po Sloveniji?

Preberite v prispevku: Trata, trata, tratata, šeme smo, ha, ha (http://www.delo.si/multimedija/foto/trata-trata-tratata-seme-smo-ha-ha.html)

Podobne vsebine, ki jih zdaj berejo drugi

Ta članek trenutno bere (http://forward.server.livenetlife.co lnl_url=http%3A%2F%2Fwww.delo.s v-hrusici-ni-karneval-v- lnl_tcodeid=c2ac405c- 8ce0-46d4-a3aa- b2184d95b814&lnl_tcodeid=c2ac40 8ce0-46d4-a3aa- b2184d95b814&lnl_jid=5f0410cd60 1

Arhiv: Deset obrazov enega Pusta (http://forward.server.livenetlife.co lnl_url=http%3A%2F%2Fwww.delo.s obrazov-enega- pusta.html&lnl_codeid=c2ac405c- 8ce0-46d4-a3aa- b2184d95b814&lnl_tcodeid=c2ac40 8ce0-46d4-a3aa- b2184d95b814&lnl_jid=5f0410cd60 1

Arhiv: Pust: Dnevi sladkih, krivih ust (http://forward.server.livenetlife.co lnl_url=http%3A%2F%2Fwww.delo.s dnevi-sladkih-krivih- ust.html&lnl_codeid=c2ac405c- 8ce0-46d4-a3aa- b2184d95b814&lnl_tcodeid=c2ac40 8ce0-46d4-a3aa- b2184d95b814&lnl_jid=5f0410cd60 1

Trata, trata, tratata, šeme smo, ha, ha (http://forward.server.livenetlife.co lnl_url=http%3A%2F%2Fwww.delo.s trata-tratata-seme-smo-ha- ha.html&lnl_codeid=c2ac405c- 8ce0-46d4-a3aa- b2184d95b814&lnl_tcodeid=c2ac40 8ce0-46d4-a3aa- b2184d95b814&lnl_jid=5f0410cd60 2

storitev omogoča (http://LIVENETLIFE.com/media?utm_source=delo.si)

Nedelo (/nedelo)

Bo opica prinesla otroke ali konflikte? (/nedelo/bo-opica-prinesla-otroke-ali-konflikte.html)

(/nedelo/bo-opica-prinesla-otroke-ali-konflikte.html#comments) Zorana Baković ob 18:00

(/nedelo/bo-opica-prinesla-otroke-ali-konflikte.html)

Astrologi in ekonomisti o kitajskem letu ognjene opice: menda bodo najsrečnejši tisti, ki so rojeni v znamenju koze.

(/nedelo/bo-opica-prinesla-otroke-ali-konflikte.html)

Fret friend: Z zapiski pod strunami se uči hitreje (/nedelo/fret-friend-z-zapiski-pod-strunami-se-uci-hitreje.html)

V Hrušici je osemdeset živih hiš. Pred vsako tretjo svoje razgrajajoče škoromate že od jutra čakajo s slivovcem ali čim podobnim gorkim, pa tudi z drugimi dobrotami na mizi pred vhodnimi vrati. Pri drugih jih spustijo noter.

A škoromati vedo: v hišo grejo le poberina, »pražnje« oblečena fanta in en škoromat z zvonci, vsi trije brez maske na obrazu, »da ljudje vidijo, kdo pride v hišo«, pojasni Danijel Cek in doda, da ne gre, da bi se vsi škoromati gnetli v hišo, ta pa, ki sme, je edini škoromat, ki si lahko, celo mora sneti masko.

Za ženske še prepovedano

Hrušiški škoromati so še edini škoromati, ki se strogo držijo izročila, da ženske ne smejo sodelovati. Kar se jim pozna pri številu. »Po drugi svetovni vojni je bilo v vasi 400 ljudi, zdaj pa nas je 260. Za škoromatijo se nas zbere od 30 do 40 in bilo nas bi še manj, če ne bi kršili drugega pravila. Včasih so bili škoromati le fantje s plačano fantovsko, zdaj pa so tudi poročeni in otroci. Sicer pa se trudimo ohranjati škoromate v čim bolj izvirni obliki. Smo edini, ki smo od mrtvih obudili lesene maske.

Dr. Niko Kuret je v šestdesetih letih na Narodopisni inštitut v Ljubljani odnesel po eno tako masko. In po tej smo naredili nove. To je najdragocenejši kos naše oprave, na katero moramo med pustom zelo paziti, saj je narejena iz lipovega lesa. Imamo dva vaška rezbarja, **Dušan Štrancar** je celo član alpskega združenja mask. Ko smo v Diedorfu v Nemčiji drugič gostovali, smo **Michaelu Stohru**, ki ima največji muzej lesenih mask z več kot tisoč maskami z vsega sveta, tudi kurenta, podarili dve,« pravi Cek.

Obraz se ne sme razkriti

Pust za Hrušičane ni karneval. »Naš pust ni samba v Riu. Naše poslanstvo ni, da se razkazujemo in da smo lepi. Evropska tradicija, ne le naša, je zakrivanje obraza. Večina izvirnih pustnih skupin v Sloveniji je brez potrebe odkrila svoje obraze. A bistvo pusta je, da nihče ne ve, kdo je pod masko, in da lahko kako tudi ušpičiš.

Kurenti na koncu snamejo masko in se fotografirajo. Le čemu? Kazati se oblečen v masko zunaj pustnega časa, to pa je kršitev vseh mogočih pravil. Tudi druge skupine izvirnih mask poskušamo ozaveščati, naj jih ne banalizirajo. Maska ni turistična promocija občine, ampak dediščina prednikov z neverjetnim ozadjem in simboliko, ki smo jo dolžni negovati in predajati naprej,« poudarja škoromat. In kakšna je ta?

Prijatelji vsepovsod

Maske, šeme, škoromati predstavljajo duhove prednikov, ki se vračajo na zemljo, v domače hiše in za vse, kar so za živeče dobrega naredili, terjajo darove, domačini pa se z njimi duhovom prednikov odkupijo. S tem si prikličejo srečo, zdravje in vse dobro do naslednjega leta. Naš cunjar je v opravi, sešiti iz dvesto ali tristo cunjic, in predstavlja razpadajoče človeško telo, ki se je vrnilo na zemljo.

(/nedelo/fret-friend-z-zapiski-pod-strunami-se-uci-hitreje.html#comments) Jana Zupančič Grašič ob 18:00

(/nedelo/fret-friend-z-zapiski-pod-strunami-se-uci-hitreje.html)
Pripomoček, ki olajša učenje kitare, se poteguje za podporo na Kickstarterju. Tisočaki se pridno nabirajo.

(/nedelo/fret-friend-z-zapiski-pod-strunami-se-uci-hitreje.html)

Vabilo iz New Yorka je prispelo v malo ljubljansko stanovanje (/novice/slovenija/vabilo-iz-new-yorka-je-prispelo-v-malo-ljubljansko-stanovanje.html)

(/novice/slovenija/vabilo-iz-new-yorka-je-prispelo-v-malo-ljubljansko-stanovanje.html#comments) Eva Senčar ob 15:00

(/novice/slovenija/vabilo-iz-new-yorka-je-prispelo-v-malo-ljubljansko-stanovanje.html)
V družbi najboljših: Slovenska ilustratorka Alenka Sottler se bo iz ZDA vrnila s prestižno nagrado, zlato medaljo.

(/novice/slovenija/vabilo-iz-new-yorka-je-prispelo-v-malo-ljubljansko-stanovanje.html)

Šele žaga razkrije resnico o kakovosti lesa (/novice/slovenija/sele-zaga-razkrije-resnico-o-kakovosti.html)

(/novice/slovenija/sele-zaga-razkrije-resnico-o-kakovosti.html#comments) Mateja Kotnik ob 15:00

(/novice/slovenija/sele-zaga-razkrije-resnico-o-kakovosti.html)
Licitacija slovenske hlodovine: Konča na tujem, saj doma nimamo proizvajalcev, ki bi ji dodali vrednost.

(/novice/slovenija/sele-zaga-razkrije-resnico-o-kakovosti.html)

France Prešeren: blagovna znamka, ki se slabo trži (/nedelo/france-preseren-blagovna-znamka-ki-se-slabo-trzi.html)

(/nedelo/france-preseren-blagovna-znamka-ki-se-slabo-trzi.html#comments) Jana Zupančič Grašič ob 15:00

(/nedelo/france-preseren-blagovna-znamka-ki-se-slabo-trzi.html)
S kulturnega vidika je največji slovenski pesnik odlično spromoviran, s tržnega pač ne.

(/nedelo/france-preseren-blagovna-znamka-ki-se-slabo-trzi.html)

Mnenja in blogi

(/mnenja/kolumne/sto-pohanih-piscancev.html)
Sto pohanih piščancev (/mnenja/kolumne/sto-pohanih-piscancev.html)
Švabovi feni niso mladi japiji, ki obožujejo suši, ampak ljudje, ki imajo radi pohane piščance z govejo glasbo.
(/mnenja/kolumne/sto-pohanih-piscancev.html)

Škoromati so skrivnostni duhovi, izvajajo obredna opravila in simboliko, preganjajo zle in kličejo dobre sile. Za ljudi in za naravo. »Zato imamo škoromata s pepelom, ki z raztrosom pepela okrog hiš in po polju kliče dobro letino. Škoromati z zvonci s sajami lišemo pupe, vojak, škopit s kleščami jih prime, da jim zagotovimo plodnost.«

Hrušiški škoromati so zadnja leta precej gostovali v tujini, a na pustno soboto so strogo doma. Znašli so se na straneh knjižnih monografij o evropskih izvirnih pustih. Njihovi prijatelji jih obiskujejo doma. Sosednji, javorski škoromati imajo tudi kobilo, škoromatijo tudi v Ritomečah, Obrovu in v Gradišču. Največja skupina pa so škoromati iz Podgrada, katerih posebnost je ploh, ki ga vlačijo na koncu sprevoda. Poberijo v domači vasi so opravili pred tednom, v prihodnjem se odpravljajo na Sardinijo.

Tweet G+1 0 Recommend 11 (mailto:?subject=Pust v Hrušici ni karneval v Riu&body=http://www.delo.si/nedelo/pust-v-hrusici-ni-karneval-v-riu.html)

Povezane novice

(/prosti-cas/kulinarika/odprta-kuhinja-flankrofi-leto-pozneje.html)

Odprta kuhinja: Flankrofi, leto pozneje (/prosti-cas/kulinarika/odprta-kuhinja-flankrofi-leto-pozneje.html)
6. februar ob 15:00

(/multimedija/foto/trata-trata-tratata-seme-smo-ha-ha.html)

(/MULTIMEDIJA/FOTO/TRATA-TRATA-TRATATA-SEME-SMO-HA-HA.HTML)

Trata, trata, tratata, šeme smo, ha, ha (/multimedija/foto/trata-trata-tratata-seme-smo-ha-ha.html)
6. februar ob 14:22

(/novice/slovenija/pustni-cas-je-tu.html)

Pustni čas je tu (/novice/slovenija/pustni-cas-je-tu.html)
2. februar ob 17:00

(/prosti-cas/kulinarika/odprta-kuhinja-zacnemo-s-ta-debelim.html)

(/PROSTI-CAS/KULINARIKA/ODPRTA-KUHINJA-ZACNEMO-S-TA-DEBELIM.HTML)

Odprta kuhinja: Začnemo s ta debelim (/prosti-cas/kulinarika/odprta-kuhinja-zacnemo-s-ta-debelim.html)
31. januar ob 12:00

Ko so videli nosečo deklico v parku niso vedeli, kako naj

Emirati za posredovanje v Siriji

Na proslavi ob Prešernovem prazniku slovenska

4 razlogi, zakaj je pametno piti toplo vodo z limono

Resnica o hormonu debelosti – leptinu

Če želite komentirati, se prijavite. (/login/frontend)

PRIJAVI

(/mnenja/kolumne/sto-pohanih-piscancev.html#comments)
Brane Maselj

(/mnenja/kolumne/miro-karamarko.html)
Miro Karamarko (/mnenja/kolumne/miro-karamarko.html)
»Pričakujemo, da bo za svojimi besedami stal, čeprav bo to pogubno za njegov položaj.« (/mnenja/kolumne/miro-karamarko.html)

(/mnenja/kolumne/miro-karamarko.html#comments) *Rok Kajzer*

(/mnenja/kolumne/brodet-s-skarpeno-kulturopust.html)
Brodet s škarpeno: Kulturopust (/mnenja/kolumne/brodet-s-skarpeno-kulturopust.html)
Ponovnih rojstev ni tako malo, Jolka! Nekateri to počnejo vsak dan. (/mnenja/kolumne/brodet-s-skarpeno-kulturopust.html)

(/mnenja/kolumne/brodet-s-skarpeno-kulturopust.html#comments)
Boris Šuligoj

Delo Plus

(/multimedija/delodata/kako-pametno-izbrati-srednjo-solo.html#comments) uredništvo Dela
Kako pametno izbrati srednjo šolo (/multimedija/delodata/kako-pametno-izbrati-srednjo-solo.html)
Bodoči dijaki in dijakinje, olajšajte si izbiro srednje šole! ...
(/multimedija/delodata/kako-pametno-izbrati-srednjo-solo.html)

(/prosti-cas/potovanja/pri-copu-presernu-finzgarju-in-jalnu-doma.html#comments)
Simona Bandur (?iskalnik=Simona Bandur)
Pri Čopu, Prešernu, Finžgarju in Jalnu doma (/prosti-cas/potovanja/pri-copu-presernu-finzgarju-in-jalnu-doma.html)
Od doma Matije Čopa do rojstne hiše Franceta Prešerna. Osem kilometrov, štiri ...
(/prosti-cas/potovanja/pri-copu-presernu-finzgarju-in-jalnu-doma.html)

(/kultura/glasba/glasba-za-dobro-jutro-miha-rencelj-povodni-moz.html#comments) Delo.si (?iskalnik=Delo.si)
Glasba za dobro jutro: Miha Renčelj, Povodni mož (/kultura/glasba/glasba-za-dobro-jutro-miha-rencelj-povodni-moz.html)
Kako na Prešernov dan zveni njegova uglasbena poezija? ...
(/kultura/glasba/glasba-za-dobro-jutro-miha-rencelj-povodni-moz.html)

Bralci so prebrali tudi

Trčil v moškega na avtocesti
Moški, ki se je zunaj vozila zadrževal na gorenjski avtocesti, je umrl na kraju nesreče. Več (http://www.delo.si/novice/kronika/trcil-v-moskega-na-avtocesti.html)

Dušan Plut: Označbe o veleizdajalcih so...
Janez Janša je Deklaracijo za mir, ki je bila objavljena pred 25 leti, označil za veleizdajo. Več